

ДІЯЛЬНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ НА РИНКУ ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ

У статті проаналізовано стан розвитку ринку дорогоцінних металів у банківській системі України. Визначено перспективні напрямки діяльності комерційних банків на ринку дорогоцінних металів.

Ключові слова: банківські метали, ринок дорогоцінних металів, золото, платина, срібло, тройська унція.

Постановка проблеми. Сучасне ведення банківського бізнесу в конкурентному середовищі потребує застосування нових видів операцій, технологій їх проведення, методів управління ними. Тому останнім часом помічається посилений інтерес до ринкового обігу дорогоцінних металів, а операції з ними привертають увагу економістів світового рівня.

Аналіз наукових досліджень. Проблематика діяльності банків на ринку дорогоцінних металів ґрунтовно досліджувалась у працях таких фахівців як Блашук Ю., Кузнецов С.Г., Полозенко Д. В., Коваленко С. О., Фатєєв М., Святенко А. Однак з розвитком глобалізаційних процесів дане питання потребує подальших досліджень, уточнень та обґрунтувань.

Метою статі є аналіз діяльності банків на ринку дорогоцінних металів та визначення перспективних напрямів її удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Банківські метали – найпривабливіший інструмент довгострокового вкладення коштів для заощадження. Будь-яка людина може прийти в банк і купити злиток золота з дорогоцінного металу. Але щоб заробити на цьому, необхідні спеціальні знання, уміння аналізувати й прогнозувати ринкову ситуацію в світі й Україні. Адже ринок дорогоцінних металів схильний до різких цінових коливань – наприклад, ціна на золото може мінятися кожен годину. Головним в аналізі ринку є врахування інфляційних процесів долара США. Прибутковість інвестицій в дорогоцінні метали залежить від ваги злитка: чим він більший, тим вище прибуток.

На даний момент вітчизняний ринок дорогоцінних металів дуже стрімко розвивається. Це можна відстежити за зростанням обігу банківських металів: з 2008 до 2009 року від зріс на 28,6%, а протягом 2010 року – на 32%. Також розвиток ринку можна побачити за ціною, яка зростає. Нинішня середня ціна золота в наших банках уже майже відсотків на п'ять перевищує європейську. У середньому по ринку ціна продажу тільки восени зросла на 10 грн. за грам золота, що спочатку навіть призвело до ажіотажного підвищення попиту. За даними банків, вартість грама золота в стограмовому злитку сьогодні перебуває у рамках 160–200 гривень. З кінця року ціни на золото в Україні зросли вже майже на 30%, переважно за рахунок послаблення курсу долара [1, с. 17].

Тенденції до зростання ринкової вартості золота стали проявлятися на початку

2001 року після того, як ціна впала до 253 доларів США за унцію. Відтоді вона збільшилася майже на 80% і продовжує зростати. Щодо інших банківських металів, то тенденція така ж.

Аналіз свідчить, що на ринку банківських монет України продається близько 10 тисяч одиниць у рік. Хоча потенційна можливість – близько 70–100 тисяч. Банківські монети мають такі переваги, як екзотичність, обмежений тираж та висока якість карбування. Тому вони завжди були, є і будуть предметом колекціонування, внаслідок чого їх вартість зростатиме швидше, ніж вартість металу, з якого вони виготовлені.

Щодо перспектив, то у найближчі рік–півтора ринок банківських металів зростатиме переважно за рахунок попиту на банківські метали без їх фізичного постачання. Цей попит забезпечать фізичні особи, які вважають за краще зберігати в банках вклади в іноземних валютах, і страхові компанії, чії резерви можуть бути представлені банківськими металами [2, с.45].

Аналітики висловлювали припущення, що до кінця 2010 року ринок золота зможе піднятися до рівня 800 доларів за тройську унцію, а наступного перевищити позначку у 850 доларів за унцію. Такі прогнози вже не здаються фантастичними. Адже ціна золота за тройську унцію на даний момент становить 950 доларів. Відразу після кризи більшість інвесторів почали розпродавати свої золоті запаси, щоб хоч трохи компенсувати втрати фондових ринків. Але сьогодні інвестори знову звернули свої погляди на ринок золота, оскільки в цьому металі вони бачать страховку від імовірної рецесії американської економіки, якої очікує більшість авторитетних аналітиків. За їхніми оцінками, ціна дорогоцінного металу вже поточного року цілком може зрости до 1000 доларів за унцію поряд з іншою сировиною, показники вартості якої побили старі рекорди [3].

Нині уповноважені банки цілковито зосереджені на процесі реструктуризації свого «золотого» бізнесу, забезпечуючи його конкурентоспроможність на ринку, що змінився. Підготовка внутрішньобанківської нормативної документації й розроблення технологічних схем безризикового здійснення нових операцій – це копіткий багаж – томісячний процес, без якого жоден банк не зможе ефективно реалізувати свої потенційні можливості в нових умовах.

Завтра маркет–мейкерами ринку банківських металів України стануть ті банківські установи, які зуміють організувати бізнес краще, ніж конкуренти, і створять інфраструктуру, яка дасть змогу менш досвідченим банкам не бути витісненими з ринку і отримувати стабільний прибуток від металевих операцій. За сприятливого розвитку подій ці банки забезпечать собі роль клірингових установ, а ринку – довгостроковий запас ліквідності, надзвичайно важливий для його розвитку.

На світовому ринку дорогоцінних металів у 1990 – 2010 роках після зниження цін у період 1996 – 2002 років з рівня 390 до 260 доларів за унцію, з 2004 року розпочалось зростання ціни на золото. Вже на середину 2006 року відновився рівень цін середини 1990 року, а з другої половини 2008 року знов запанував ажіотажний попит на золото (рисунок 1) [4].

Темп приросту світових біржових цін на дорогоцінні метали різко зростає. Так, якщо у 2009 році станом на 14.12.2009 ціна складала: 520 – 540 доларів за 1 унцію золота; 8,7 – 8,9 доларів за 1 унцію срібла; 995 – 1030 доларів за 1 унцію платини; 270 – 300 доларів за 1 унцію паладію [4].

Рис. 1. – Динаміка середньорічної ціни на золото в доларах США за трійську унцію в поточних цінах і цінах 2009 року^у

У той же час в перших числах квітня 2010 року ціна складала: 585 – 588 доларів за 1 унцію золота; 11,74 – 11,75 доларів за 1 унцію срібла; 1075 – 1076 доларів за 1 унцію платини; 335 – 336 доларів за 1 унцію паладію;

За даними на 06 жовтня 2010 року ціна золота з негайною поставкою досягла свого історичного максимуму, перевищивши \$1042 за трійську унцію, а вже 07 жовтня 2010 року вона подолати відмітку^у в \$1047 за трійську унцію. Попередній рекорд стрибка цін був зафіксований в березні 2009 р., коли ціна цього дорогоцінного металу досягла \$1033.9 за трійську унцію. З початку року золото подорожчало на 19% [2, с.47].

Слід відмітити, що вітчизняні банки станом на січень 2012 року продавали золото за цінами наведеним у таблиці 1.

Таблиця 1

Ціни на золото в банках України станом на 31.01.2012 року

Комерційний банк	Ціна в гривнях за грам золота
ПАТ «МегаБанк»	570,0
ПАТ «ОКСІ Банк»	481,0
ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	476,5
ПАТ «Державний ощадний банк України»	445,63
ПАТ «Київська Русь»	438,0
ПАТ «Правексбанк»	436,0
ПАТ «Хрещатик»	435,9
ПАТ «Укрбизнесбанк»	435,0
ПАТ «Укргазбанк»	434,5
ПАТ «ПриватБанк»	410,5

У цілому можна відзначити, що прорив історичного максимуму відкриває золоту шлях для подальшого зростання. Історично склалося так, що ринки золота і

долара мають протилежні траєкторії зростання. Зниження американської валюти на світових ринках призвело до зміцнення «золотих» позицій. За останні дванадцять місяців інвестори пережили достатньо складні часи. Коли світові фондові ринки стрімко падали, змітаючи прибутки всіх останніх років, і лопалися великі банки зі світовими іменами, багато фондів традиційно шукали стабільність в цінних металах.

Великий приплив капіталу штовхнув ціни на дорогоцінні метали вгору. Разом із тим ціни на банківські метали мають зворотну кореляцію до долару. А враховуючи девальвацію гривні по відношенню до долару, золото істотно збільшилося в ціні і в українській валюті. Якщо ще влітку стограмовий злиток можна було купити за 22–23 тис грн., то сьогодні він коштує вже 28–29 тис грн. При бажанні продати ці ж 100 грамів банківського золота фінансова установа прийме його дещо дешевше. Сьогодні знайти фінансовий інструмент, який би практично подвоїв свою вартість за останнє півріччя, вельми непросто.

В українських банках тема золота обговорюється дуже обережно. Як правило, банкіри з радістю рекламують свої програми, проте, про специфіку даного ринку вважають за краще мовчати. Ліцензії на здійснення торгівлі банківськими металами мають близько 50 українських банків, але реально працюють не більше десяти. До того ж, не зважаючи на подорожчання золота, через кризу деякі фінансові установи зменшили об'єми роботи з дорогоцінними металами. Відповідні управління багатьох банків потрапили під скорочення, і навіть там, де «теоретично» вони існують, практичної роботи не так вже і багато. Популярні напрями — купівля–продаж злитків і монет, а також відкриття поточних і депозитних рахунків в банківських металах. Прибутковість цих інструментів, як правило, відповідає динаміці зростання дорогоцінних металів.

Останніми роками низка українських банків вже набула певного досвіду проведення операцій на ринку банківських металів. Проте рівень розвитку фінансових інструментів цього сегмента фінансового ринку ще досить незначний. Розвиток вітчизняного ринку банківських металів стримують не тільки об'єктивні (недостатній соціально–економічний рівень добробуту потенціальних учасників ринку), а й суб'єктивні фактори [5]:

- незначна практика використання банківських металів у ролі застави, отримання кредитів;
- недостатній рівень розвитку інфраструктури українського ринку банківських металів;
- низький рівень маркетингових досліджень діяльності банків на ринку банківських металів.

Висновки. Отже, для створення повноцінного ринку дорогоцінних металів в Україні доцільно було б вирішити проблеми, які постали перед даною сферою, а саме:

- активніше залучати комерційні банки до проведення операцій із дорогоцінними металами;
- відмінити всі види податків і зборів при проведенні операцій із дорогоцінними металами;
- активніше купувати через НБУ дорогоцінні метали за кордоном.

В Україні є великий потенціал для відродження сфери обігу дорогоцінних металів та каміння, але на нових ринкових умовах. Одна із найістотніших передумов полягає у тому, що банки можуть і повинні забезпечувати дорогоцінними ме-

талами своїх клієнтів. Роль керівного центру з формування нормативної бази й надалі відіграватиме Національний банк, але з розширенням усіх сегментів вітчизняного фінансового ринку, ринок банківських металів повинен поступово розвиватися і перетворюватися з жорстко регульованого державними органами у лібералізований і конкурентний.

На нашу думку, банківські метали є однією з найдохідніших інвестицій у банківській системі України. Це пов'язано з певним захистом вкладень від інфляційних процесів та сприяє зменшенню доларизації економіки країни.

Список використаних джерел

1. Кузнецов С. Г. Роль золота в сучасній економіці / С.Г. Кузнецов // Вісник Київського національного університету. Серія «Економіка». – 2009. – № 72. – С.17 – 19.
2. Полозенко Д. В. Операції з дорогоцінними металами та їх роль у формуванні бюджету / Д.В. Полозенко, С. О. Коваленко // Наукові праці НДФІ. – 2008. – № 3. – С. 45 – 48.
3. Святненко А. Антикризове золото / А. Святненко // Дзеркало тижня. – 2009. – № 47(775).
4. Блащук Ю. Деякі міркування щодо ринку дорогоцінних металів в Україні / Ю. Блащук // Вісник НБУ. – 2010. – № 7. – С.25 – 27.
5. Фатєєв М. Світовий ринок дорогоцінних металів / М. Фатєєв // Вісник НБУ. – 2005. – № –С. 75–77.

***Annotation.** The article analyzes the state of the precious metals market in the banking system of Ukraine. The attention to economic relations, arising in the course of a commercial bank in the precious metals market.*

***Key words:** precious metals, precious metals market, gold, platinum, silver, troy ounce.*

УДК 336.22

Вишня Т.В., асистент Кам'янець–Подільського національного університету імені Івана Огієнка

ВПЛИВ ОПОДАТКУВАННЯ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

В статті розглядаються нові правила оподаткування, їх вплив на діяльність підприємств малого та середнього і середнього бізнесу, переваги і недоліки нового Податкового кодексу.

***Ключові слова:** податковий кодекс, податкові платежі та збори, підприємці, податківці, спрощена та загальна системи оподаткування.*

Актуальність теми. Оподаткування підприємств малого і середнього бізнесу є істотним впливом на їх діяльність. Раніше серед головних перешкод діяльності підприємств їх керівники називали високі податки, велике число різних податків, нестабільне податкове законодавство, часті зміни в податковій й звітності. З огляду на те, яку частку у виручці від реалізації продукції (послуг) складають всі податки можна зробити висновок, що українські підприємства малого і середнього бізнесу схильні до впливу найважчого податкового тиску в світі. Новим Податковим кодексом встановлені нові правила оподаткування, які відрізняються від діючої ра-